

Věc: *Zpráva z pracovní cesty*

Pracovník: *Pavčina Rouhová*

Akce: *Seminář Krajské digitalizace*

Datum konání: *9. - 10. 4. 2014*

Místo konání: *Moravská zemská knihovna, Brno*

Stav digitalizace pro Krajské knihovny (KK) k 9. 4. 2014 a zpřístupnění v K4 v KK:

- **viz. tabulka** - <http://goo.gl/Eay2fW>
- Jihočeský kraj:
 - testují K4, konverze vlastních dat a z NK - národní listy, chtějí se zbavit Djv formátu, ostrá K4 bude...
 - 60 000 naskenovaných článků
 - vlastní digitalizační pracoviště do 3 měsíců, nyní dodavatel
- Plzeňský kraj:
 - Nyní K3, K4 snad letos
 - dodavatel, není důvěryhodný
 - hybrid - mikrofilmy
- Karlovarský kraj:
 - nikdy neměli K3, mají K4 - přístupné
 - digitalizuje knihovna, kraj nespolečuje – nechtějí platit lidi na digitalizaci a chce, aby ostatní organizace přispěly
 - digitalizační pracoviště + veškeré kompetence na Krajském úřadě – linka stojí
- Středočeský kraj:
 - Nyní K3, bude K4
 - digitalizace službou
 - probíhá kontrola metadat
 - průtahy ve výběrovém řízení, prostředky vyčerpány
- Ústecký kraj:
 - K4 jede, K3 úplně zrušili, mají jpg (JPEG 2000)
 - digitalizuje knihovna – lidi si má platit sama
 - digitalizační pracoviště (ve sklepech) + veškeré kompetence na Krajském úřadě
 - nyní začali skenovat – do června musí splnit kvótu
- Liberecký kraj:
 - jede K4, neměli K3, mají jpg (JPEG 2000)
 - v úterý 8.4. Krajský úřad rozhodl o spuštění digitalizace – od května 2014?!
 - limit: 500 000 stránek
 - Krajský úřad – výběrové řízení – vybraná firma?
- Královéhradecký kraj:
 - běží oboje - K3 pro lidi, K4 zatím není puštěno ven, bude, až když bude fungovat přímo v budově knihovny – problém - na PC v knihovně K4 nefunguje
 - digitalizace smlouvou
 - digitalizační jednotka – zkušební provoz
 - nyní 3 měsíce ořezávají stránky

- Pardubický kraj:
 - máme připravené železo – Exon
 - krajský úřad – výběrové řízení a peníze
- Kraj Vysočina:
 - měli K2 (DTD), K3 neměli, bude K4 - budou řešit přes Incad
 - instalují Imageserver
 - Krajský úřad – digitalizační pracoviště, knihovna – provoz
 - digitalizuje se pro instituce, které jsou pro to přemlouvány
- Olomoucký kraj:
 - K3, přeinstalováno K4 (do ledna 2-3 % plnění)
 - problémy s časovačem
 - instalace imageserveru
 - posouvá se jim čas - data poškozena – opětovná digitalizace
 - změna: 2 noví pracovníci
 - velký projekt pro Krajský úřad – spisovna
 - Krajský úřad – digitalizační pracoviště, knihovna – lidi a peníze
 - externí digitalizace – 1 300 000 uděláno a zpřístupněno
 - suprasken – kalibrace a seřízení
- Jihomoravský kraj:
 - specifická situace – nemá krajskou knihovnu, má MZK
 - MZK – K4
 - 1 projekt službou – ukončeno
 - 6 muzejních institucí - neměli ponětí, že existuje služba digitalizace, MZK pro tyto instituce digitalizuje - replikační smlouva s MZK o digitalizovaných datech
- Moravskoslezský kraj:
 - přechod na K4, jede od nového roku
 - digitalizace službou
 - nový software a hardware
 - spolupracují s institucemi - bez problémů
- Zlínský kraj:
 - K4 na ostro, přechod z K3 - všechna data tam v djvu formátu, data z nového projektu ještě v K4 nejsou
 - instalace imageserveru
 - všechno digitalizováno – v loni skončili
 - 430 000 str. – 290 000 knihovna, zbytek ostatní instituce
 - testují ukládání do krajského úložiště
 - připravují portál pro zpřístupnění – Projekt Job 2

Problémy:

- ***přístroje jsou většinou ve vlastnictví a v kompetenci Krajských úřadů, které ale nechtějí platit digitalizační pracovníky. To žádají většinou po knihovnách***
- ***pro digitalizovaná data používat prohlížeče Chrome či Mozillu, Explorer je moc pomalý***

Úložiště na CESNETu:

- <https://du.cesnet.cz/wiki/doku.php>
- alternativa úložišť velkých dat
- velká úložiště, pokud by do toho patřily i knihovny, dalo by se tam dát spousta dat

- prezentace: <http://www.slideshare.net/raiszt/nov-metadatov-specifikace-pro-periodika-a-monografie>
- Důvody vzniku nové verze:
 - chyby předchozí verze
 - nejednoznačnost
 - chybějící funkcionalita
- Nová verze schválena:
 - monografie - 2013
 - periodika - 2014
- Monografie a periodika:
 - nové metadatové specifikace
 - nové typy (podtypy) – text, mapy a hudebniny
 - řešení více svazků – jak je popsat
 - identifikátory:
 - URN:NBN nyní povinné
 - povinnost a možnost zachovat neplatné identifikátory
 - možnost přidání vlastních identifikátorů
 - názvy balíčků pouze URN:NBN, UUID
 - metadata blíže šabloně LOC
 - snadnější implementace
 - efektivnější kontrola
 - zpracování budoucích změn
 - revize povinných/nepovinných elementů
 - premis - možnost více objektů, v předchozí verzi pouze 3
 - nová verze - méně přísná
 - periodika
 - testovací balíčky od června
 - šlo do připomínkovacího řízení do konce dubna - připomínky na adresu jaroslav.kvasnica@nkp.cz
- autorsko-právní metadata:
 - copyrightMD
 - možné pro dokument i pro stránku, článek – dědičnost
 - jednoduchý i komplexní zápis
 - nepovinný
 - zatím pouze platforma
- soubor info.xml:
 - možnost zapsat informace k celému balíčku
 - povinnost elementů
 - xsd dokument
- <http://www.ndk.cz>

Filip Šír (MZK) - digitalizace gramodesek a virtuální národní fonotéka

- www.narodnifonoteka.cz
- K4 - navigace - kolekce nahrávek (kramerius.mzk.cz)
- zpracování – Aleph, editor - K4, MARC21, mezinárodní standard IASA
- problém s autorským zákonem (zvukové dokumenty) pokud autoři neumřeli před r. 1943
- dokumenty pouze prezenčně v knihovně
- MZK – příklad: malá kancelář, kde zpracovávají gramodesky
- ve spolupráci s KISK - průzkum ve fondech paměťových institucí, cílem je:
 - zjistit, zda mají zvukové dokumenty (od východu po západ)
 - mapují se dějiny zvukových dokumentů

Národní virtuální fonotéka

- souborný katalog pro zvukové dokumenty
- zjistit existenci, kde je a v jaké podobě, zda se dá půjčit, poslechnout, koupit
- zatím 350000 záznamů, identifikátor - matriční číslo
- různé úrovně záznamů
- spolupráce – Supraphon – největší držitel zvukových dokumentů u nás - dodal databázi, až do roku 1946
- Český rozhlas - řeší se
- výzva k zapojení do projektu
- formát – MARC21
- formáty: vinylové a šelakové desky
- nejdůležitější identifikátor - matriční číslo - pole 028 v MARC21, na okraji etikety je vyraženo
- oslovení archivů - zatím největší instituce v kraji, postupně se dostanou i k menším

Dotaz: Nešlo by to dát do souborného katalogu ČR?

Odpověď: Mělo by to smysl, až se pročistí data, aby do budoucna byla možnost sdílet záznamy

Dotaz: Jak se vypořádávají se šelakovými deskami?

Odpověď: Raritní desky, které nejsou označeny, před rokem 1900, zatím se nestalo, že by deska neměla etiketu, zatím komerčně vydané nebo informace od původního majitele, fonoválečky - jsou stejný problém

Jirka Dufka – digitalizace, zpracování a zpřístupňování map

- představení aplikací ke zpřístupňování map
- vyhledávání map dle území
- aplikace pro vyhledávání map: <http://oldmapsonline.org>
- online aplikace Bounding box: <http://www.staremapy.cz/marc/> či její nová verze: <http://boundingbox.klokantech.com/cs/>
- geografické hledání v knihovním katalogu
- vyhledávání: <http://help.georeferencer.org/metadata>
- vše online, není třeba instalovat software
- zpracování:
 - ztotožnění (identifikace) míst na staré mapě s místy na současné mapě
 - ořez map – co je mapa
 - popis
 - katalogizační záznamy – pole 034 - geografické souřadnice
 - pro zpracování se využívají dobrovolníci
- spolupráce s paměťovými institucemi funguje

Pavla Švástová (MZK) - K4, K5 a SuperKramerius

K4:

- pilotní provoz: <http://cdk-test.lib.cas.cz/search>
- uživatelské testování K4
- testovací scénáře
- body, které vzešly z testování, se předaly těm, co budou vyvíjet K5
- výzva, aby se lidi z kraje zapojili – kooperace, testování, zkušenosti, ohlasy od čtenářů
- replikace dat a konverze do jpg2000
- archivní data z NKP z K3
- zkonvertovat data z jpg do jpg2000
- nápad, zda by si všichni sdíleli už zreplikovaná data - sdílená konverze dat
- MZK zatím do jpg2000 nepřeváděla - lepší je nahrát do K4 a pak skriptem převést do teprve do jpg2000
- rozšířit tabulku ke krajským knihovnám - o to, co kdo má již zreplikováno, aby se dalo s ostatními sdílet - přidána druhá záložka do <http://goo.gl/Eay2fW>

K5:

- vývoj Incad: <http://www.incad.cz/cs-cz>
- dodělalo se API
- vylepšení prezentační vrstvy
- i pro mobilní zařízení
- uživatelské rozhraní bude odděleno od administrátorského
- prezentace <http://goo.gl/QkBSau>

Česká digitální knihovna

- <http://cdk-test.lib.cas.cz/search/>
- Česká digitální knihovna - všechny K4 dohromady
- ukázka, kdo se podílí
- zdroje - odkaz, odkud dokument pochází - klik - přepne vás do té knihovny, odkud pochází a tam se to prohlíží

Tomáš Foltýn – NKP – K4

- seznámení se stavem K4 v NKP
- pro NKP prioritou NDK a ne Kramerius!
- NKP – data z K3 a K4 – replikace 1.4.
- K4 tedy mělo být 1.4. zpřístupněno - na testování předáno 4 dny před tím, takže ještě není vypuštěno ven nebylo možné otestovat tak rychle
- v NK - pracovní skupina, která má řešit zpřístupnění K4, převod dat z K3 do K4 - v roce 2012 mělo být převedeno 94% dat, jaký je plán migrace?, výsledkem by mělo být spojení obrazových souborů, konverze a migrace starších dokumentů, mělo by být paralelní workflow součástí NDK
- podpora sdílené konverze dat
- projekt zpracování historických dat (NKP) - Bedřich Vychodil, zatím v plenkách, Kvasnica, Kvašová, Kříž, data vzniklá do konce roku 2013, nekompletní, poškozená, špatná nebo nedostatečná metadata, na úrovni metadat i dat – řeší se jejich dlouhodobé uložení

Martin Rumánek (MZK) – Administrace K4

- kramerus@mzk.cz
- nastavení práv a rolí (public, privat, pro repozitory):
<https://github.com/ceskaexpedice/kramerus/wiki/Prava>
 - role se vytváří v editoru vytváření rolí - musí se restartovat stroj, aby se projevila změna
 - šablony na role: <http://goo.gl/UVb1TT> (/home/kramerus4/.kramerus4/bundles)
- do Krameria jde dát i PDF: <http://goo.gl/k53IEf>
- pole 856 – skript
- statistiky v K4 moc nefungují: <https://github.com/ceskaexpedice/kramerus/issues>
- instalátor K4 jedním příkazem:
<https://docs.google.com/document/d/1Kb4sgE5a0Ng0JG773hIZwijL7nZWG88jO9rgsYgPVtc/edit#>
- instalace imageserveru jedním příkazem:
<https://docs.google.com/document/d/1Kb4sgE5a0Ng0JG773hIZwijL7nZWG88jO9rgsYgPVtc/edit#>
- návod na přebarvení K4:
<https://docs.google.com/document/d/1WtA4Xgb8euwbdzw4AgQyVoVierwBABPPXEixQ3GLcU/edit?usp=sharing>
- další info o vzhledu:
<https://github.com/ceskaexpedice/kramerus/wiki/Instalace#style-grafika-ikony>
- nastavení záložek (pořadí záložek a tituly v záložce “Vybrané”):
<http://goo.gl/xf9wGp>
- šablona pro záložku popis z K4 MZK:
<https://drive.google.com/file/d/0B1hyhqrXs6dtUGhzMjIOQWIQdUk/edit?usp=sharing>
- labels properties (např. u map souřadnice a rozměry) - spíš potřebují vědět, v kterých šablonách to jde změnit, jak to provést, na to už dojdou
- v MZK se píše skript na převod z djv do jpg2000 - kvalita zůstane stejná, uživatelsky přívětivější, zoomování, obrázek se zkonvertuje a přetáhne se do Imageserveru, potřebuje to 5x více místa (i více - při konverzi do tiff pak do jpg2000)
- skript - zpětné udělání OCR - ale dělá se přes ABBYY Recognition server, ale je placený - možné poskytnout
- 856 41u - odkaz na elektronickou verzi toho stejného dokumentu, u NDK dávkově T. Prachař - import přímo do Alephu, už je v řešení, aby se to dělalo i u malé digitalizace a ne ručně
- 024 - identifikátory
- instalace editoru - kdo má zájem, ať kontaktuje Pavlu Švástovou
- v K4 - kde dostat prolink do záznamu - mělo by to jít do souborného katalogu, jde upravit šablonu - úkol Pavla a Martin - napsat návod - v NDK - klikací ISBN, ČNB a po kliku se člověk dostane do souborného katalogu
- metadatový editor MZK:
 - autentizace - 3 způsoby
 - instalační balíčky - pokud někdo bude chtít Martin pošle
 - neumí to metadat pro NDK balíčky, ani pro K3, jen pro K4
 - popisná metadata - se dají tahat přes oai nebo Z39.50
- klíčová slova - geografická - změna šablony mods.xml v /home/kramerus4/.kramerus4/xsl
- seznam polí, která chceme, aby se zobrazovala – může se udělat šablona a dát do obecného nastavení

Andrea Fojtů - DSA

- problémové oblasti repozitářů:
 - důvěryhodnost, ekonomická rizika, organizační a procesní překážky, institucionální rovina obecně, informační a systémová rovina obecně
- metriky, certifikační a auditorní nástroje
- 1996 - digital repository standards development:
 - pracovní skupina, dlouhodobá ochrana dokumentů, repozitáře
- 2002 – repozitáře – jak by mely vypadat, důvěryhodnost, atributy
- 2002 – OAS – ISO standard
- 2003 – ISO 14721
- Evropský rámec pro audit a certifikaci repozitářů (červenec 2010):
 - základní certifikace
 - rozšířená certifikace:
 - ISO 16363 či DIN 81644
 - základní certifikace + externí průzkum
 - formální certifikace:
 - ISO 16363 či DIN 81644
 - základní certifikace + plně externí průzkum
- pro koho jsou certifikace:
 - přípravné a postimplementační využití
 - knihovny, muzea, archivy
 - komerční a nekomerční poskytovatelé služeb, vývojáři softwaru a dodavatelé služeb třetích stran
- co z toho kdo bude mít:
 - uživatelé – důvěryhodný zdroj informací
 - producenti dat a poskytovatelé obsahu
 - finanční instituce a grantové agentury, jiné organizace
 - digitální repozitáře
- **NESTOR** (Německo) - 2006 - pak z něho vznikl DIN 31644:
 - katalog 14 kritérií s podrobným vysvětlením a konkrétními příklady
 - zaměřená na německy mluvící země
 - klíčový koncept – dlouhodobé uchovávání a zpřístupnění
 - DIN 31644 (4 základní principy)
- **TRAC** – OAIS - 2007 - kompatibilní auditní a certifikační nástroj
 - jen pro větší knihovny, časově, personálně a finančně náročné
 - ISO/IEC 16363
- **Drambora** (DCC, DPE, 2006-7):
 - auditní online nástroj, v podstatě interní audit
 - mezinárodní ISO standard ISO/TC 46/SC 11
- **DSA** (data seal of approval, 2014-15)
 - pečeť důvěryhodnosti
 - verze Guidelines 2014-15
 - UK překlad do češtiny
 - certifikace se musí obnovit po dvou letech
 - dokumenty alespoň souhrn musí být v angličtině
- dotazy zodpoví emailem - rada Drambora, DSA - doplnit email
- **NKP se připravuje na certifikaci TRAC**

Dotaz: Dají se použít tyto certifikace při výběrových řízeních na tvorbu repozitářů?

Odpověď: NG, NM a ještě jedno plánují výběrové řízení, NDK - využito přímo při výběrovém řízení, jeto jednodušší než se tím probírat zpětně, měla by být certifikace TRAC